

SOCIAL OMSORG
Hans Wallöf

Socialnämnden 2015-03-25

Yttrande över granskning av intern kontroll kring insatsen personlig assistans

Sammanfattning

KPMG har på uppdrag av Täby kommuns revisorer granskat om socialnämnden har en tillfredsställande intern kontroll avseende insatsen personlig assistans.

Den sammanfattande slutsatsen är:

- Socialnämnden har en intern kontroll enligt gällande praxis för kvalitet inom personlig assistans.
- Endast i en av fem granskade genomförandeplaner där "uppföljning årsvis" anges, finns ett fastställt datum för uppföljningen.
- I de fyra fall där utförarens mål och insatser finns beskrivet är dessa mycket allmänt hållna eller framgår inte alls av genomförandeplanen.

Revisionen önskar att socialnämnden yttrar sig över revisionsrapporten senast den 26 mars 2015.

Förslag till beslut

1. Socialnämnden lämnar tjänsteutlåtande daterat den 3 mars 2015 som sitt yttrande över granskningsrapport av intern kontroll kring insatsen personlig assistans.
2. Socialnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Ärendet

KPMG har på uppdrag av Täby kommuns revisorer granskat om socialnämnden har en tillfredsställande intern kontroll avseende insatsen personlig assistans. Uppdraget ingick i 2014 års revisionsplan. De frågor som belysts är:

- Hur fungerar det delade ansvarsförhållandet mellan Försäkringskassan och kommunen? Vilka kontroller gör kommunen?
- Vilka övergripande kontroller görs av beställda och genomförda insatser och avvikelser?

- Hur uppmärksammar kommunen risker som kan medföra brister i verksamhetens kvalitet, till exempel rutiner för hantering av synpunkter och avvikelser etcetera? Hur får personalen hjälp och stöd utanför kontorstid?
- Har samtliga brukare en individuell utformad genomförandeplan med bland annat formulerade mål för insatserna? Hur ofta följs dessa upp?
- Har de personliga assistenterna en utbildningsplan kopplad till behoven enligt de individuella planerna?

Rekommenderade åtgärder

Utifrån granskningen rekommenderar KPMG följande:

- Att genomförandeplaner där "uppföljning årsvis" anges, förtydligas med ett fastställt datum för uppföljning.
- Att utförarens mål och insatser beskrivs tydligare i genomförandeplanen.

Kommentar till granskningen

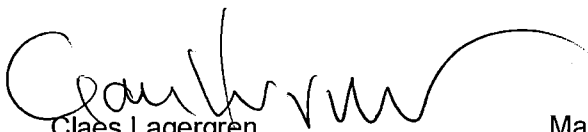
Det är glädjande att konstatera att KPMG:s bedömning är att socialnämnden har en intern kontroll enligt gällande praxis för kvalitet inom personlig assistans. De två rekommendationer som ges utifrån granskningen gäller båda upprättande av genomförandeplan.

En genomförandeplan har sin utgångspunkt i beslut om insats för en enskild person. Syftet med planen är att skapa en tydlig struktur för genomförande och uppföljning av den beslutade insatsen. Planen är ett sätt att – på kort och lång sikt – göra tydligt för såväl den enskilde som för personal vad som ska göras, vem som ska göra vad, när och hur. Genomförandeplanen ska även underlätta och effektivisera arbetet med den fortlöpande dokumentation som sker under insatsens genomförande.

Social omsorg delar KPMG:s åsikt i rekommendationerna att mål och insatser konkret och tydligt ska beskrivas i en genomförandeplan och att det i planen bör finnas ett datum för uppföljning av den. Inom enheten personlig assistans/kommunpsykiatri är målet att konkreta och tydliga genomförandeplaner ska upprättas tillsammans med den enskilde i samband med ett nytt uppdrag. Enheten ser genomförandeplanen och dess upprättande som ett redskap för och arbetssätt i genomförandet av beslutad insats. Enligt intentionerna i LSS¹ ges den enskilde i största möjliga utsträckning inflytande och medbestämmande över de insatser som genomförs. I detta ligger att ta den enskildes mål och vilja på allvar. Det gäller därför för de personliga assistenterna att dagligen vara lyhörda för den enskildes åsikter och vilja i olika situationer. Vid mer bestående förändringar av insatsens genomförande hålls alltid ett brukarmöte där genomförandeplanen revideras utifrån nya förutsättningar och mål, inom ramen för biståndsbeslutet.

¹ Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

Enheten har – under i princip samma tidsperiod som revisionens genomförande – färdigställt en rutin² som beskriver arbetet med genomförandeplaner. I rutinen beskrivs bland annat att mål och delmål ska följas av en beskrivning om hur stödet ska ges i praktiken. Vidare anges att datum för uppföljning av genomförandeplan ska planeras in och dokumenteras i journal. Rutinen är introducerad för berörd personal och implementering av den pågår. Med dessa åtgärder anser social omsorg att KPMG:s rekommendationer är tillvaratagna.

Claes Lagergren
socialchef

Marie Bildhjerd
avdelningschef

Bilagor

1. Rutin 4.1 Dokumentation vid insatserna personlig assistans, ledsagarservice och avlösarservice i hemmet
2. Intern kontroll kring insatsen personlig assistans, revisionsrapport 2015-01-26

² Bilaga 1

	KÄNNEDOM	HANDLÄGGN.
D A R	C Lagergren M Bildhjerd	

TÄBY KOMMUN	
Socialnämnden	
2015-02-02	
Med. 2015. 95	
2015/99	79

Kommunrevisionen
Täby kommun

Socialnämnden

För kännedom:
Kommunfullmäktiges presidium
Kommunstyrelsen

Granskning av intern kontroll kring insatsen personlig assistans

Kommunens revisorer har granskat om Socialnämnden har en tillfredställande intern kontroll avseende insatsen personlig assistans.

Slutsatsen av vår granskning sammanfattas i följande:

- Vår bedömning är att Socialnämnden har en internkontroll enligt gällande praxis för kvalitet inom personlig assistans.
- Endast i en av fem granskade genomförandeplaner där "uppföljning årsvis" anges, finns ett fastställt datum för uppföljningen.
- I de fyra fall där utförarens mål och insatser finns beskrivet, är dessa mycket allmänt hållna eller framgår inte alls av genomförandeplanen.

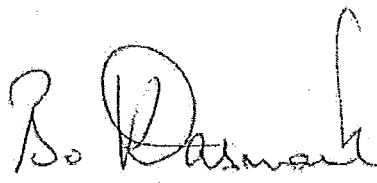
För att tydliggöra uppföljningen rekommenderar vi:

- Att genomförandeplaner där "uppföljning årsvis" anges, förtydligas med ett fastställt datum för uppföljningen.
- Att utförarens mål och insatser beskrivs tydligare i genomförandeplanen.

Revisionen önskar att Socialnämnden lämnar ett yttrande över bifogad rapport senast den 26 mars 2015.

Täby den 28 januari 2015

Herman Brundin

Bo Klasmark

Bilaga: Rapport KPMG 2015-01-26

Täby Kommun

Intern kontroll kring insatsen
personlig assistans

Revisionsrapport

KPMG AB
2015-01-26
Antal sidor: 10

Innehåll

1.	Sammanfattning	1
2.	Bakgrund	3
3.	Syfte och frågeställningar	3
4.	Revisionskriterier	4
5.	Ansvarig nämnd	4
6.	Metod	4
7.	Organisation och kostnadsutveckling	4
7.1	Myndigheten	4
7.2	Assistansanordnare	5
7.3	Assistansersättning	5
7.4	Nyckeltal för personlig assistans	6
8.	Ansvar för kvalitet i personlig assistans	7
9.	Uppföljning	8
9.1	Kommunen som utförare	8
9.2	Genomförandeplaner	9
9.3	Utvecklings-/fortbildningsplaner	10

1. Sammanfattning

Vi har av Täby kommuns revisorer fått i uppdrag att granska om Socialnämnden har en tillfredställande intern kontroll avseende insatsen personlig assistans.

Individen väljer själv vem som ska anordna assistansen. Det kan vara kommunen, ett kooperativ eller ett assistansföretag. Individen kan också välja att själv vara assistansanordnare och anställa sina assistenter. Även make, sambo eller någon annan anhörig kan vara individens personliga assistent.

Det finansiella ansvaret är delat mellan stat och kommun. Kommunen finansierar assistans för de grundläggande behoven upp till 20 timmar per vecka. De som behöver assistans i 20 timmar eller mer per vecka, får assistansersättningen från försäkringskassan. Ansökan sker hos kommunens biståndsenhet för funktionsnedsättning eller hos försäkringskassan.

Den uppföljning som sker rutinmässigt är den som sker av försäkringskassan vartannat år för de som fått beslut om assistans enligt SFB, och av kommunen årligen för de som fått beslut om assistans enligt LSS. Dessa uppföljningar avser uppföljning om *behovet* av assistans och inte av kvaliteten i insatsen.

Kostnaderna för personlig assistans i Täby kommun har minskat från drygt - 42 mnkr 2012 till ca - 39 mnkr 2013. Underskottet i egen regi-verksamheten ökade från - 8,8 mnkr 2012 till - 10,6 mnkr 2013.

Kommunen som utförare

Vid granskningstillfället har kommunen 130 personliga assistenter med varierande sysselsättningsgrad och ca 60 timanställda assistenter. Det genomsnittliga antalet brukare i kommunens egen regi med behov av hjälp mer än 20 timmar i veckan, var i oktober förra året 29 brukare.

Kommunen följer inte upp de som fått personlig assistans som är beslutad av försäkringskassan och som inte har kommunen som utförare. 7 personer har personlig assistans som finansieras helt och hållet av kommunen. Två av dessa personer har kommunen som utförare och ingår i kommunens uppföljning. Enligt uppgift görs täta uppföljningar inom ramen för kommunens kvalitetskontroller i egen regi, genomförandeplaner, kompetens etc. Resterande fem personer har privata utförare och ingår därmed inte i kommunens uppföljning.

Av intervjuerna framgår att enheten har lång erfarenhet av att utföra personlig assistans. Ledningen bedömer vilken medarbetare som har tillräcklig kompetens och förmåga att arbeta hos respektive brukare.

Vi har granskat ett urval genomförandeplaner i gruppen brukare som anlitar enhetens personal. I fyra av fem granskade planer framgår att den enskilde har deltagit i framtagandet av planen. Endast i en av fem granskade planer där "uppföljning årsvis" anges, finns ett fastställt datum för uppföljningen. I de fyra fall där utförarens mål och insatser finns beskrivet, är dessa mycket allmänt hållna eller framgår inte alls av genomförandeplanen.

Angivna mål i granskade utvecklingsplaner för den anställda, handlar främst om att få dokumentation och rutiner att fungera optimalt hos kund/brukare. Ett utvecklingsbehov som återkommer gäller rapportering och dokumentation av avvikelser, i de fall överenskommelser och rutiner i genomförandeplanen inte följs. Endast en av de granskade utvecklingsplanerna innehåller ett mål om utbildning. I övrigt finns inga specifika krav eller behov av särskild kompetens kopplat till enskilda genomförandeplaner.

Slutsatsen av vår granskning sammanfattas i följande:

- Vår bedömning är att Socialnämnden har en internkontroll enligt gällande praxis för kvalitet inom personlig assistans.
- Endast i en av fem granskade genomförandeplaner där "uppföljning årsvis" anges, finns ett fastställt datum för uppföljningen.
- I de fyra fall där utförarens mål och insatser finns beskrivet, är dessa mycket allmänt hållna eller framgår inte alls av genomförandeplanen.

För att tydliggöra uppföljningen rekommenderar vi:

- Att genomförandeplaner där "uppföljning årsvis" anges, förtydligas med ett fastställt datum för uppföljningen.
- Att utförarens mål och insatser beskrivs tydligare i genomförandeplanen.

2. Bakgrund

Vi här av Täby kommuns revisorer fått i uppdrag att granska om socialnämnden har en tillfredställande intern kontroll avseende insatsen personlig assistans. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2014.

Verksamheten personlig assistans styrs av Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS¹) eller Socialförsäkringsbalken (SFB). Kommunen är huvudman för insatser enligt LSS. Socialförsäkringen administreras av bl.a. försäkringskassan.

De särskilda insatser som kan begäras enligt LSS är exempelvis biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans. Med personlig assistans avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer till den som på grund av stora och varaktiga funktionsnedsättningar behöver hjälp med grundläggande behov. Den enskilde kan själv välja vem som anordnar assistansen.

Kostnaderna för insatser med stöd av LSS har för många kommuner ökat kraftigt. Brister i styrning, uppföljning och avsaknad av systematisk analys av orsakerna till de ökade kostnaderna har ofta angivits som en bidragande orsak till kommunens svårigheter att möta och hantera de ökade kostnaderna.

3. Syfte och frågeställningar

Det övergripande syftet med granskningen är att bedöma om socialnämnden har en tillfredställande intern kontroll avseende insatsen personlig assistans. De frågeställningar som kommer att belysas i granskningen är:

- Hur fungerar det delade ansvarsförhållandet mellan Försäkringskassan och kommunen? Vilka kontroller gör kommunen?
- Vilka övergripande kontroller görs av beställda och genomförda insatser och avvikelser?
- Hur uppmärksammar kommunen risker som kan medföra brister i verksamhetens kvalitet, t.ex. rutiner för hantering av synpunkter och avvikelser etc.? Hur får personalen hjälp och stöd utanför kontorstid?
- Har samtliga brukare en individuellt utformad genomförandeplan, med bl.a. formulerade mål för insatserna? Hur ofta följs dessa upp?
- Har de personliga assistenterna en fortbildningsplan kopplad till behoven enligt de individuella planerna?

¹ Lagen innehåller bestämmelser om insatser för särskilt stöd och särskild service åt personer med bl.a. utvecklingsstörning, autism, bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder, eller med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

4. Revisionskriterier

- Lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.
- Assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken (SFS 2010:110)
- Övriga tillämpliga interna regelverk och policys etc.

5. Ansvarig nämnd

Granskningen avser socialnämnden.

6. Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier samt intervjuer och kontakter med berörda tjänstemän inom kommunen.

Intervjuer har genomförts med avdelningschef och bitr. avdelningschef från avdelning funktionsnedsättning samt resultatenhetschef m.fl. från enheten för personlig assistans/kommunpsykiatri (de senare representerar leverantören i egen regi).

Genom stickprov har vi granskat dels genomförandeplaner utifrån formulerade mål och uppföljning av insatserna, dels fortbildningsplaner för assistenterna och kopplingen till de individuella planerna.

Rapporten har varit föremål för faktagranskning inom avdelningen för funktionsnedsättning samt egen regi-verksamheten.

7. Organisation och kostnadsutveckling

7.1 Myndigheten

Kommunen (Socialnämnden) och biståndsenheten för funktionshinder har ett basansvar/samordningsansvar för den personliga assistansen. Det finansiella ansvaret är delat mellan stat och kommun.

Ansökan sker hos kommunens biståndsenhet för funktionsnedsättning eller hos försäkringskassan. Kommunen har åtta LSS-handläggare (myndigheten). Kommunens myndighetshandläggare tar emot ansökningar, utreder, bedömer behov och fattar beslut om bistånd enligt LSS. Om en person har fått beslut om personlig assistans från försäkringskassan² skickas beslutet till myndigheten i kommunen. Beslutet och dess underlag sänds i första hand till brukaren själv från försäkringskassan. Kommunen genomför en migrering av uppgifter från datasystemet *Sofia omfale* till *Combine* för socialtjänstens arbetsprocess.

² Beslut om personlig assistans som försäkringskassan tar, sker enligt socialförsäkringsbalkens kap 51 rätten till assistansersättning.

7.2 Assistansanordnare

Individen väljer själv vem som ska anordna assistansen. Det kan vara kommunen, ett kooperativ eller ett assistansföretag. Individen kan också välja att själv vara assistansanordnare och anställa sina assistenter. Även make, sambo eller någon annan anhörig kan vara individens personliga assistent. Idag finns det ett stort utbud av assistanstjänster där det utöver de kommunala anordnarna finns över 800 privata anordnare³.

För att bedriva enskild verksamhet enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) krävs tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Genom tillståndsprövningen görs en bedömning om verksamheten har förutsättningar att bedrivas med god kvalitet och säkerhet innan tillstånd utfärdas. Vid tillståndsprövningen bedöms bl.a. kompetensen hos personalen, verksamhetens kvalitets- och ledningssystem, lokaler och andra förutsättningar.

Kommuner och landsting behöver inte söka tillstånd men ska anmäla verksamheten till IVO innan den startas. När beslutet om tillstånd är fattat läggs uppgifterna in i ett offentligt register på IVO:s hemsida. Även kommunalt drivna verksamheter finns i registren.

Täby kommun har ingen kontroll över vilka leverantörer som enskilda brukare har valt. Det är enbart för de som har personlig assistans via LSS, där kommunen faktureras av assistansbolaget, som kommunen känner till vilket bolag den enskilde valt. Där har kommunen för närvarande tre leverantörer. Kommunen får enbart en faktura från Försäkringskassan på de 20 timmar per vecka som kommunens står för.

Om individen valt make, sambo eller någon annan anhörig som personlig assistent måste en fristående assistansanordnare eller kommunen vara arbetsgivare för den som utför assistansen. Kommunen har 100 närstående eller anhöriga som arbetar som personliga assistenter.

7.3 Assistansersättning

Assistansersättning är pengar som individen får för att anlita personliga assistenter. Är beslutet på mindre än 20 timmar per vecka får kommunen stå för hela kostnaden, dvs. assistansersättningen betalas av kommunen (LSS). Är beslutet på fler än 20 timmar betalar försäkringskassan ut ersättning till kommunen för överskjutande tid (SFB-ersättning).

Ersättningen är 280 kr (2014) för varje beviljad assistanstimme. Om kommunen kan visa på att behovet kommer att kosta mer än grundbeloppet på 280 kr/beviljad timme, t.ex. för assistans på kvällar och helger eller för speciell utbildning, kan kommunen ansöka om ett förhöjt timbelopp vilket får uppgå till max 34 kr/beviljad timme.

Assistansersättningen betalas ut månadsvis till individen eller direkt till individens assistansanordnare (individens val). Regelbunden rapportering av utförda timmar sker av assistenten och dennes timmar attesteras av närmaste chef samt av brukaren.

³ Källa: Assistanskoll.

Var sjätte månad sker en formell avstämning av beviljade och utnyttjade timmar. Om färre timmar än beslutat har utnyttjats, avräknas dessa och medel betalas tillbaka till försäkringskassan, om bidrag erhållits. Om fler timmar använts kan korrigerings ske framåt eller så kontaktas försäkringskassan för att få en ny bedömning av behovet.

I försäkringskassans vägledning för Assistansersättning definieras de olika kostnadsslagen i assistansersättningen och vad som ingår i varje kostnadsslag. Procentsatserna är rekommendationer och kan skilja sig åt beroende på hur individens behov ser ut:

- Löne- och lönebikostnader 87 %
- Administrationskostnader 5-8 %
- Utbildningsomkostnader 2-3 %
- Övriga assistansomkostnader 2-4 %

Statistik från anordnare av personlig assistans (sammanställd av *Assistanskoll*) visar att de i stort disponerar assistansersättningen i linje med försäkringskassans vägledning ovan.

7.4 Nyckeltal för personlig assistans

Tabell 1: Nyckeltal för personlig assistans Täby kommun (tkr).

Täby kommun Personlig assistans	MYNDIGHET		EGENREGI	
	2012	2013	2012	2013
	PERS ASS ENL LSS OCH SFB	PERS ASS ENL LSS OCH SFB	PERS ASS ENL LSS OCH SFB	PERS ASS ENL LSS OCH SFB
NETTO	-42 182	-38 647	-8 826	-10 575
INTÄKTER	170	178	69 308	68 530
Varav ersättning från försäkringskassan	0	14	64 089	63 903
Varav övriga intäkter	170	164	5 219	4 628
KOSTNADER	-42 352	-38 826	-78 134	-79 105
Varav kostnader för 20 första h	-35 158	-30 916		
Varav övriga kostnader	-7 194	-7 910	-78 134	-79 105

Källa: Täby kommun (2011 års uppgifter är inte jämförbara med 2012 och 2013, p.g.a. ändrad redovisningsprincip avseende intäkter från försäkringskassan).

Som framgår av ovanstående tabell har kostnaderna för personlig assistans i kommunen minskat från drygt - 42 mnkr till ca - 39 mnkr 2013. Underskottet i egen regi-verksamheten ökade från - 8,8 mnkr till - 10,6 mnkr 2013.

Tabell 2: Kommunens kostnad personlig assistans per invånare 0-64 år.

Personlig assistans (kr)	2011	2012	2013
Kommunens kostnader kr/inv. 0-64 år ⁴	1 191	1 123	1 000

⁴ Kommunens kostnad personlig assistans enligt LSS/SFB. Bruttokostnad minus interna intäkter och försäljning till andra kommuner och ländsting för personlig assistans enligt LSS/SFB exkl. ersättning från försäkringskassan, dividerat med antal invånare 0-64 år 31/12. Avser samtlig regi. Källa: SCB.

8. Ansvar för kvalitet i personlig assistans

Det finansiella ansvaret är delat mellan stat och kommun. Kommunen finansierar assistans för de grundläggande behoven upp till 20 timmar per vecka. De som behöver assistans för sina grundläggande behov i 20 timmar eller mer per vecka, får assistansersättningen från försäkringskassan. Ansökan sker hos kommunens biståndsenhet för funktionsnedsättning eller hos försäkringskassan.

I Socialstyrelsens rapport *Personlig assistent och god man – är rollerna förenliga?* har frågan om vem som ansvarar för uppföljning av kvalitet i assistansen diskuterats. Rapporten konstaterar – att det i praktiken saknas en uppföljning av beslutande myndighet om den enskilde genom insatsen får en insats av god kvalitet samt tillförsäkras goda levnadsvillkor från den som har fattat beslut om insatsen. Ansvaret för uppföljning av personlig assistans behöver enligt rapporten bli tydligare.

Av 6§ LSS framgår att verksamheten enligt LSS ska vara av god kvalitet och att kvaliteten i verksamheten systematiskt och fortlöpande ska utvecklas och säkras. Genom bestämmelser i 51 kap. 2§ andra stycket omfattar reglerna om kvalitet i verksamheten också sådan assistans som utförs åt någon som beviljats assistansersättning enligt 51 kap. SFB (proposition 2009/10:176 Personlig assistans och andra insatser – åtgärder för ökad kvalitet och trygghet s. 78). Även anordnare av personlig assistans har ett ansvar för att deras verksamhet är av god kvalitet och att kvaliteten i verksamheten systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras. Anordnarna har även ansvar för att den enskilde genom den personliga assistansen tillförsäkras goda levnadsvillkor. Detta oavsett om insatsen beviljats av kommunen eller försäkringskassan.

Av 51 kap. 12§ SFB framgår vidare att rätten till assistansersättning ska omprövas sedan två år förflutit från senaste prövningen och vid väsentligt ändrade förhållanden. En tvåårsomprövning är en förutsättningslös prövning av rätten till assistansersättning. Omprövningen innebär att försäkringskassan på nytt tar ställning till den enskildes personkrets samt till hans eller hennes grundläggande behov och andra personliga behov. Omprövningen innebär dock inte att försäkringskassan följer upp hur insatsen utförs och om den enskilde tillförsäkras goda levnadsvillkor på det sätt insatsen utförs.

I praktiken innebär ovanstående att försäkringskassan ansvarar för uppföljning av de som får assistansersättning som beslutats av försäkringskassan och att kommunen ansvarar för uppföljning av den assistans som beslutats av kommunen.

I Försäkringskassan uppdrag ingår att göra en omprövning av sitt beslut efter två år. Under dessa två år sker ingen rutinmässig uppföljning. Den uppföljning som ska ske regelbundet är om tidrapporter stämmer överens med fattat beslut. Täby kommun gör denna uppföljning månadsvis och i sexmånadersintervaller i enlighet med dokumenterad rutin.

Den 1 juli 2013 infördes förändringar i LSS (SFS 2014:756). Förändringen innebär bl.a. att kommunen har rätt att besöka den assistansberättigade i hemmet för att utreda behovet av assistans. Förändringen innebär också att kommunen är skyldig att anmäla till försäkringskassan och Inspektionen för Vård och omsorg om man misstänker att ersättning används till annat än personlig assistans och att utförare av assistansen är olämplig som assistansutförare. Lagförändringen reglerar inte explicit uppföljningsansvaret för kvaliteten i assistans.

Kommentar

LSS-lagstiftningen och SFB beskriver inte hur ansvaret för uppföljning av kvalitet skall utformas. Det är utföraren som ansvarar för uppföljning av kvalitet och utföraren av personlig assistans ska ha ett ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete enligt SOSFS 2011:9. Den uppföljning som sker rutinemässigt är den som sker av försäkringskassan vartannat år för de som fått beslut om assistans enligt SFB och av kommunen årligen för de som endast fått beslut om assistansen enligt LSS. Dessa uppföljningar avser uppföljning om behovet av assistans och inte av kvaliteten i insatsen. Som påpekas av Socialstyrelsen så "saknas det i praktiken uppföljning av beslutande myndighet om den enskilde genom insatsen får en insats av god kvalitet samt tillförsäkras goda levnadsvillkor från den som har fattat beslut om insatsen. Ansvaret för uppföljning av personlig assistans behöver enligt rapporten bli tydligare".

9. Uppföljning

9.1 Kommunen som utförare

Enheten för personlig assistans/kommunpsykiatri representerar leverantören i egen regi. Kommunen har 130 personliga assistenter som är månadsanställda (egen regi) med varierande sysselsättningsgrad, dessutom har kommunen ca 60 timanställda som arbetar som personliga assistenter.

Nyanställd personal, tim-vikarier samt personal enligt PAN-avtal⁵ (anhörigvårdare eller anställd på begäran av en enskild funktionshindrad) informeras skriftligt om verksamhetens mål och fastställda rutiner kring bl.a. sekretess, dokumentationskrav, klagomålshantering, avvikelserapportering, bemötande m.m. och signerar att man tagit del av informationen.

Uppmärksammas eller risk för missförhållande som berör personal eller brukare, ska enligt kommunens rutiner dokumenteras i en avvikelserapport och rapporteras till närmaste chef för vidare hantering. Utanför kontorstid kan personalen vända sig till en trygghetsjour om något oförutsett händer. Hos brukare där personalen avlöser varandra, är personalen skyldig att stanna kvar på arbetsplatsen till dess avlösaren tagit över.

Följande tabell visar det genomsnittliga antalet brukare i kommunens egen regi, verksamhetsåret 2013 och per 9 oktober 2014.

Personlig assistans, Täby kommun egen regi	2013	2014
Antal brukare (genomsnitt)		
SFB	32	29
LSS	2	2
Totalt	34	31

Källa: Täby kommun.

⁵ Anställning som personlig assistent på PAN är en anställning under begränsad tid, dvs. anställningen upphör då vårduppdraget upphör. PAN gäller för anställning som personlig assistent i de fall dessa inte uppfyller kraven på omvårdnadskompetens.

Det genomsnittliga antalet brukare i kommunens egen regi, enligt SFB med behov av hjälp mer än 20 timmar i veckan, var 32 under år 2013. Per 9 oktober 2014 var motsvarande antal brukare 29.

I Täby kommun är det 7 personer som har personlig assistans som finansieras helt och hållet av kommunen (LSS). Två av dessa sju personer har kommunen som utförare och ingår i kommunens uppföljningar. Enligt kommunen är det ett tidsbegränsat beslut, oftast på 3-4 månader, och enligt uppgift görs täta uppföljningar inom ramen för kommunens kvalitetskontroller i egen regi, genomförandeplaner, kompetens etc. Resterande fem personer har privata utförare och ingår inte i kommunens uppföljningar.

Kommentar

Som framgår ovan följer kommunen inte upp de som fått personlig assistans som är beslutad av försäkringskassan och som inte har kommunen som utförare. Det är i samstämmighet med den praxis som tillämpas i landet.

9.2 Genomförandeplaner

Hur en beslutad insats praktiskt ska genomföras ska dokumenteras i en *genomförandeplan*. Av planen ska det bl.a. framgå hur den enskilde varit delaktig i upprättandet av planen, vilka mål som gäller för insatsen, när planen har fastställts och när och hur planen ska följas upp.

Om en person har fått beslut om personlig assistans enligt SFB från försäkringskassan skickas beslutet till myndigheten i kommunen. Beslutet och dess underlag sänds i första hand till brukaren själv från försäkringskassan. Kommunen genomför en migrering av uppgifter till *Combine* för socialtjänstens arbetsprocess. Enligt kommunen lämnar inte försäkringskassan ut uppgifter om eventuella målformuleringar, om det inte är så att den enskilde brukaren har godkänt detta.

Intervjuer har genomförts med tjänstemän från enheten för personlig assistans/kommunpsykiatri som representerar leverantören i egen regi. Vi har granskat ett urval genomförandeplaner i gruppen brukare som anlitar enhetens personal. Planerna har granskats utifrån formulerade mål för insatserna och dokumenterad uppföljning. Genomförandeplanerna för enhetens brukare som har beslut enligt SFB eller LSS förvaras i brukarens hem.

Utöver utförarens eventuella mål och insatser finns i samtliga granskade genomförandeplaner en beskrivning av den enskildes vanor och rutiner m.m. samt förhållningssätt gentemot den enskilde. När det gäller beslut enligt LSS så är det inskrivet i lagen att brukaren ska ha ett stort inflytande över *vad* och *hur* individen vill att medarbetaren utför stödet. Flertalet brukare styr detta själva i större eller mindre grad, dag för dag genom samtal direkt med medarbetaren på plats.

Ingen av de granskade genomförandeplanerna i urvalet har information kring eventuella krav på särskild kompetens. Den dokumentationen finns i medarbetarens personalakt. Av intervjuerna framgår att enheten har lång erfarenhet av att utföra personlig assistans. Ledningen bedömer vilken medarbetare som har tillräcklig kompetens och förmåga att arbeta hos respektive brukare.

Resultat

- I fyra av fem granskade genomförandeplaner framgår att den enskilde har deltagit i framtagandet och talat om hur hen vill att assistansen ska utföras.

- Endast i en av fem granskade genomförandeplaner där "uppföljning årsvis" anges, finns ett fastställt datum för uppföljningen.
- I de fyra fall där utförarens mål och insatser finns beskrivet, är dessa mycket allmänt hållna eller framgår inte alls av genomförandeplanen.

9.3 Utvecklings-/fortbildningsplaner

Utföraren ansvarar för att medarbetare som anställs har adekvat utbildning och lämplig erfarenhet för att kunna utföra uppdraget och om det finns krav på särskild kompetens.

Personallistan (daterad 2013-10-21) omfattar ca 33 personal. Pärmen innehåller en utvecklingsplan med mål och uppdrag för den anställda i sitt arbete under det kommande året. Av planen framgår inte vilken kompetens medarbetaren redan har, dessa uppgifter finns i respektive medarbetares personliga akt. Utvecklingsplanen anger eventuella utvecklingsbehov för att nå målen. Enligt planen ska uppföljning ske "... *kontinuerligt och på nästa utvecklingssamtal*".

Resultat

- Angivna mål i utvecklingsplanerna handlar främst om att få dokumentation och rutiner att fungera optimalt hos kund. Ett utvecklingsbehov som återkommer gäller rapportering och dokumentation av avvikelser, i de fall överenskommelser och rutiner i genomförandeplanen inte följs.
- Endast en av de granskade utvecklingsplanerna innehåller ett mål om utbildning inom autism. I övrigt finns inga specifika krav eller behov av särskild kompetens kopplat till enskilda genomförandeplaner.

KPMG, dag som ovan

Monica Rådestad
Certifierad kommunal revisor